

לשכת רב הקמפוס

הפקולטה למדעי היהדות

דף שבועי

פרשת שלח לך, תש"ע
מספר 864מאת המרכז ללימודי יסוד ביהדות
ע"ש הלנה ופאול שולמן

תגובה למאמר "יחסו של הרב מאיר מאזוז למדינת ישראל" (פרשות תזריע-מצרע ויום העצמאות תש"ע, מספר 857)

אבקש להציג כמה שאלות הנוגעות למקצת דבריו של הרב מאיר מאזוז הי"ו המובאים במאמרו של ד"ר אהרן ארנד, "יחסו של הרב מאיר מאזוז למדינת ישראל". קטונתי מלחלוק או מלהביע דעה על דבריו של הגאון הגדול וראש ישיבת "כסא רחמים", הרב מאיר מאזוז הי"ו, כפי שהובאו במאמר הנ"ל, אולם שתי שאלות בכל זאת צצות ונשאלות על העובדות שהובאו בו.

א. נאמר בשם הרב: "ובאמת לא מצאנו בימי עזרא ונחמיה שקבעו יום העצמאות באותה תקופה". וכאן יש לשאול:

1. האם "לא מצאנו" היא ראיה?

2. מחורבן בית ראשון בשנת 586/7 למניין האומות עד להצרת כורש ב-538 חלפו 52 שנה, ועד לבניין בית שני 70 שנה, כנבואת ירמיה הנביא (כה:יא ועוד) וכדברי הנביא זכריה (א:יב) מחד גיסא. ומאידך גיסא, האם מספרם וסבלם של גולי בבל הגיע לסבלו של עמנו מחורבן בית שני ועד היום?! מחורבן בית שני עד לתקומתה של מדינת ישראל עברו 1880 שנה (כמעט פי 27 מאורך גלות בית ראשון), כולן שנים של רדיפות, עינויים, פוגרומים וגירושים, הריגות ורציחות שונות ומשונות, אינקוויזיציות, נדודים וטלטולים מגולה לגולה קשה יותר, ומשואה לשואה חמורה יותר, ואחרון אחרון חמור וקשה מקודמיו, עד שלולא "תַּסְדִּי ה' פִּי לֹא-תִקְנֶנּוּ פִּי לֹא-כָלוּ כְחֻמְיוֹ" (איכה ג:כב) לא היה נשאר בעמנו במזרח ובמערב בצפון ובדרום שריד ופליט!

ב. בגליון מצוטט הרב מאזוז כשואל: "אבל איך אפשר לומר בתפילה לשלום המדינה לראשיה שריה ויועציה, והם מחריבים אותה?" שאלתי היא: הלוא יש המשך לתפילה זו: "ותקנם בעצה טובה מלפניך!!" פנייתנו לשומע תפילות שיתקנם בעצה טובה, במשמעות תכנית טובה. זה מובנה של עצה וזו משמעות התפילה. ואם הם חלילה "מחריבים אותה", נתפלל בכוונה יתרה שלא יצליחו בכך!

אני מבקש להוסיף: בהערה 7 במאמר הוזכרו יהודי טריפולי, לוב, כמי שאומרים "נשמת" ביום העצמאות, אך היו שנהגו דרך אחרת. מו"ר הרב פריג'א זוארץ זצ"ל (שהשנה מציינים 17 שנים להסתלקותו), הנהיג בבית הכנסת שלו לחגוג את יום העצמאות, אך במתכונת שונה ממה שהונהג בתש"ט בטריפולי,¹ ועודד את בתי הכנסת של יוצאי לוב לנהוג כמוהו. הוא הורה לתלמידיו ולבני קהילתו לחגוג את יום העצמאות בתפילות חגיגיות כהוראת הרבנות הראשית ובסעודות משפחתיות כביום טוב. הרב זצ"ל, שלימים שימש חבר כנסת כ-15 שנה, הקפיד שבבית הכנסת שלו, "ישיבת אדאדי" בשיכון ותיקים בנתניה, יהיו המתפללים לבושים חגיגתי ויהיו מגולחים ומסופרים לכבוד החג, ודאג שגם תלמידיו וידידי ינהגו כמוהו.

נביא כאן כלשונן את ההוראות הנוגעות לתפילות שחרית ומנחה של יום העצמאות (מתורגמות מערבית), כפי שפרסמה הרבנות בטריפולי:

שחרית

א. התפילה בטלית ותפילין כמו בחול. מוסיפים אמירת "נשמת כל חי". "נקדישך" ייאמר במנגינה. ייאמר הלל שלם בלי ברכה.

ב. יניפו את דגל ישראל קודם הוצאת ספר תורה.

¹ לקראת חג העצמאות הראשון של מדינת ישראל, בשנת תש"ט, יצאו הוראות ברורות לבני הקהילה מטעם "ועד הקהילה", "בית דין הצדק" ו"הרבנות הראשית" – שלושה גופים שהנהיגו את קהילות לוב. בראשם עמדו שלושה דיינים: הרב חי גביון זצ"ל, הרב יששכר חכמון זצ"ל והרב כמוס נחאסי זצ"ל. הרב הראשי של יהודי לוב היה הרב שלמה ליוז זצ"ל, שליח מארץ ישראל.

ג. מוציאים ספר תורה וקוראים בו שלושה עולים בפרשת "כי תבא" עד למילים "כאשר דָּפַר" (כו:יט), וקוראים את ההפטרה בישעיהו פרק ס', "קומי אורי" עד סוף הפרק. אחרי ההפטרה יקרא החזן את תפילת ההודיה שחיברו בית דין צדק והרבנות הראשית בטריפוליטניה, ואחריה יאמרו תפילה לשלום מדינת ישראל ומי שבירך לקהל.

ד. שליח הציבור או רב בית הכנסת ידרוש לקהל ויעוררם לחזור בתשובה.

ה. מחזירים את ספר התורה למקומו ומסיימים במזמורים "שמחתי באומרים ליי" ו"בשוב ה' את שיבת ציון".

מנחה

ו. בתפילת מנחה אומרים "ובא לציון גואל".

ז. מוציאים ספר תורה וקוראים בו שלושה עולים בפרשת "קדושים תהיו" עד שני.

ח. קוראים את ההפטרה בזכריה פרק ח' עד פסוק ז'.

ט. יתפללו שוב את תפילת ההודיה בשחרית ותפילה לשלום מדינת ישראל.

י. יעשו "מנוחה" (תפילת השכבה) לקדושים שנפלו במלחמה למען חירות ישראל.

יא. יאמרו "מי שבירך" לקהל ויחזירו את ספר התורה להיכל.

יב. יאמרו את מזמור "בשוב ה' ויתפללו "נקדישך" בניגון.

תקנות אלה לא יסורו לעולם, ודברי חכמים נטועים, ואתם שלום

תקנות נוספות פורסמו מטעם ועד הקהילה בטריפולי, ונצטט להלן שלוש מהן (בתרגום לעברית):

א. כל בן שייולד בטריפוליטניה בשבוע העצמאות ייקרא "ישראל", והבת תיקרא "ציונה".

ב. יום העצמאות יהיה יום שבת, הודיה וחג ומתנות לאביונים. חובה על כל אחד מישראל להרבות בצדקה במשך היום. ירבו בסעודות (והנזקקים יסעדו לפחות סעודה אחת בבשר ויין). בשעת הסעודה ירבו בפיוטים ויקראו מזמורי תהלים קכ"ב וקכ"ו.

ג. כל בתי העסק והעבודה יהיו סגורים ביום הזה.²

בית הדין בטריפולי הוציא גם מנשר לרגל יום עצמאות ישראל:

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו

נודה לה' כי טוב, שהחיינו וקיימנו והגיענו ליום הגדול הזה יום עצמאות ישראל. אשרי המנהיגים העומדים בראש ישראל, שהביאו את הדור לכך, ואשרינו אנו שזכינו לכך.

ברכותינו מעומק הלב שלוחות ברינה ביום העצמאות הזה לישראל, לנשיא ישראל ולראש ממשלת ישראל ולכל שרי הממשלה, ה' ינצרו ויגדלו, וינשאם למעלה למעלה, ויגביה כוכב מערכתם ויאריכו ימים על ממלכתם, ויהי רצון שתשרה שכינה תמיד במעשה ידיהם. ולכל אחינו אמיצי הלב הגיבורים ורבי העלילה בצבא ישראל אנו אומרים: יהי ה' עמכם גיבורי החיל.

ולאלה שדמם הקדוש לא נשפך לריק ובמותם בגבורה ובחירוף נפש נפלאים ציוו לנו את החיים ביום העצמאות הקדוש הזה לתקומת העם, לבניין המולדת ועליית שרידי הגולה, אנו אומרים: כתבתם בדמכם דף מזהיר בתולדות ישראל.

ודור לדור בישראל יספרו ביום העצמאות הזה עוז רוחכם וגבורתכם. בצעתם את החזון הגדול של נביאנו לאמור: "שאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו באו לך, בניך מרחוק יבואו ובנותיך על צד תאמנה... קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח.

ד"ר זבולון בוארון

נתניה

² כל התקנות שהכריזה עליהן הרבנות בטריפולי, כפי שנכתבו בלשונן המקורית, ערבית, הופיעו בספר **זהר משה** בעריכת משה ויוסף ג'יעאן, נתניה תשנ"ב, עמ' 202-204. יורשה לי להוסיף שאבי-מורי, ר' אברהם בוארון זצ"ל, נהג להוסיף בברכת המזון בברכה הרביעית: "הרחמן הוא יברך את מדינת ישראל ראשית צמיחת גאולתנו".